

Deklaracja Programowa Rozwoju Gospodarki Senioralnej w Polsce

Populacja Polski do 2060 roku zmniejszy się o ok. 5 mln. osób (do 33,2 mln), liczba osób w wieku 65+ osiągnie prawie 11 mln. (33 proc. populacji), a liczba osób w wieku produkcyjnym spadnie aż o 9 mln. - z ok. 27 mln. do 18 mln. Te niepokojące dane przedstawia *The 2015 Ageing Report* (Raport starzenia się – 2015) opublikowany przez Komisję Europejską. *The 2015 Ageing Report* wskazuje Polskę jako jeden z krajów, który w największym stopniu dotknięty zostanie zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. W Polsce stosunek osób niepracujących w wieku 65+ do ogółu pracujących zmieni się z 21 proc. w 2013 roku do ponad 61 proc. w roku 2060. Będzie to, po Słowacji, najwyższy wzrost wśród krajów Unii Europejskiej.

Wzrostowi liczby osób w wieku podeszłym towarzyszy proces zmian w ich zachowaniu i postawach, oznaczających swego rodzaju nową jakość. Odpowiednio zaprojektowana i opracowana polityka senioralna jako istotny element modelu polityki społecznej powinna reagować na aktualne wyzwania. Wyznaczone cele i kierunki działań mogą być realizowane przy szerokim zaangażowaniu różnych podmiotów. Polityka senioralna powinna być spójna z polityką państwa w obszarze zabezpieczenia społecznego, systemu medyczno-opiekuńczego, aktywizacji zawodowej, edukacji (uczenia się przez całe życie) i kultury, infrastruktury i mieszkalnictwa, czy działania na rzecz innowacyjności usług i produktów skierowanych do seniorów.

Partnerzy Krajowego Instytutu Gospodarki Senioralnej i sygnatariusze Deklaracji Programowej wskazują na podstawowe wyzwania dla rozwoju gospodarki senioralnej. Wyzwania te powinny pozwolić na budowanie świadomości potencjału gospodarki senioralnej, zwiększanie jej udziału w rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności, a tym samym wyzwania te powinny pozytywnie wpływać na aktywność i zdrowe starzenie się osób w wieku 60+.

Jesteśmy przekonani, iż gospodarka senioralna może i powinna być pozytywnym elementem rozwoju gospodarczego, innowacyjności i aktywności gospodarczej. Warunkiem jest wypracowanie przez władze krajowe, samorządowe, a także uczestników rynku zasad i form współpracy tak, aby skutecznie radzić sobie z nowymi wyzwaniami wynikającymi ze struktury demograficznej i uwarunkowań finansowych.

Strategia rozwoju gospodarki senioralnej oparta o wszechstronną diagnozę potrzeb i stopnia aktywności środowiska senioralnego oraz ocenę stanu zaspokojenia potrzeb i aspiracji seniorów, z wykorzystaniem wszystkich głosów zainteresowanych środowisk, powinna określić tzw. mapę drogową, wskazującą niezbędne działania mające na celu poprawę funkcjonowania osób starszych w społeczeństwie:

- **Aktywność zawodowa seniorów:** uruchamianie rządowych programów wspierających zwiększenie aktywności zawodowej osób starszych, przeciwdziałanie eliminacji seniorów z rynku pracy, podejmowanie działań mających na celu wydłużanie sprawności zawodowej seniorów, wykorzystywanie i dostosowywanie ich kompetencji, a także pozwalających na budowanie poczucia realnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym. Programy te powinny uwzględniać promowanie idei mistrzostwa wynikającego z wiedzy i wieloletniego doświadczenia oraz wspieranie i ułatwianie międzypokoleniowego przekazywania wiedzy w tradycyjnych zawodach, które budują kulturę techniczną i gospodarczą Polski. W szczególności w zawodach rzemieślniczych, gdzie transfer wiedzy od starszych do młodszych pokoleń może stanowić o budowaniu przewagi konkurencyjnej Polski na rynkach międzynarodowych – „produkty tworzone od pokoleń”.
- **Świadczenia medyczne i opiekuńcze:** stworzenie systemowych rozwiązań, które pozwolą na rozwój usług medycznych dla osób starszych, w tym innowacyjnych rozwiązań w sferze farmakoterapii, usług społecznych i opiekuńczych dostosowanych do potrzeb osób starszych oraz programów prozdrowotnych i aktywizujących osoby starsze. Elementem systemowych rozwiązań jest wsparcie dla edukacji obecnych i przyszłych lekarzy z zakresu geriatryi celem zwiększenia dostępności usług medycznych oraz przygotowanie i doskonalenie zawodowe kadry medycznej w kierunku całościowej i kompleksowej opieki zdrowotnej nad starszym pacjentem. Niezbędne jest wspieranie i rozwój poradni geriatrycznej w Polsce. Systemowe rozwiązania powinny przyczynić się do wspierania rozwoju systemów teleopieki i telemedycyny jako szczególnie istotnych dziedzin z punktu widzenia innowacyjności gospodarki. Istotne jest wspieranie innych sektorów, których produkty mają znaczenie dla poprawy jakości życia, np. bioprzemysłu, czy robotyki. Niezbędne jest przeprowadzenie zmiany sposobu finansowania poszczególnych świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem świadczeń dedykowanych osobom starszym, także poprzez urealnienie reguł określania pomocy niezbędnej seniorom z wykorzystaniem transparentnej, niezależnej i weryfikowalnej skali Barthel.
- **Świadczenia ubezpieczeń społecznych:** dokonanie zmiany systemu ubezpieczeń społecznych w kierunku umożliwiającym zawodowo czynnym osobom związanym rodzinnie z seniorem świadczenie na jego rzecz opieki geriatrycznej oraz długoterminowej.
- **Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu:** podejmowanie działań pozwalających na utrzymanie samodzielności poprzez szersze wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) celem eliminacji wykluczenia konsumenckiego oraz społecznego.
- **Zwiększanie potencjału finansowego seniorów:** tworzenie warunków do zwiększenia zainteresowania, przyzwyczajenia i myślenia społeczeństwa o oszczędzaniu na okres wieku emerytalnego, w tym zwłaszcza na cele emerytalne, zdrowotne i mieszkaniowe. Wspieranie działań prawnych i wdrażanie innowacji w ułatwianiu osobom starszym dostępu do transparentnych, prostych, bezpiecznych produktów i usług bankowych oraz ubezpieczeniowych. Tworzenie warunków do rozwoju prywatnych usług ubezpieczenia zdrowotnego jako uzupełnienia zdrowotnych świadczeń publicznych. Wskazanie instytucji

odpowiedzialnych za egzekwowanie praw osób starszych do dostępności do usług masowych.

- **Budownictwo dla seniora i infrastruktura:** wspieranie inicjatyw w celu poprawy jakości życia seniorów mieszkających w miastach i na terenach nieurbanizowanych poprzez wspieranie rozwoju różnych form mieszkalnictwa dla seniorów, w tym powołanie Krajowego Funduszu Adaptacji Mieszkań dla Seniorów. Rozwijanie elastycznego i ekonomicznego transportu w regionach pozamiejskich. Wspieranie lokalowe i finansowe form samopomocy sąsiedzkiej z asystą, które opierają się o współpracę międzypokoleniową i międzyśrodowiskową.
- **Utrzymanie samodzielności seniora:** zapewnienie utrzymania samodzielności i niezależności osób starszych, w tym zwłaszcza poprzez rozwój dostępnych form i wspieranie aktywności fizycznej osób starszych. Wspieranie projektów (inicjatyw) budowy i adaptacji miejskiej oraz podmiejskiej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej sprzyjającej prozdrowotnym zachowaniom seniorów i umożliwianie bezpłatnego uprawiania odpowiednich do wieku dyscyplin sportowych pod okiem kwalifikowanych instruktorów.
- **Edukacja i kultura:** wzmocnienie pozycji i roli środowiskowych liderów, którzy występują w strukturach organizacji działających na rzecz środowiska seniorów, w tym związków seniorów oraz tych, którzy działają samodzielnie poprzez inicjowanie odpowiednich programów dydaktycznych (np. w postaci wielokierunkowych studiów podyplomowych; Senior Lider itp.). Wspieranie rozwoju systemowych rozwiązań dla organizacji różnych form uczenia się osób starszych i uczestnictwa w projektach kulturalnych, w tym ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Upowszechnianie aktywności obywatelskiej, w tym poparcie dla inicjatyw powoływania Gminnych Rad Seniorów, czy Parlamentu Seniorów.

Warszawa, dnia 1 lutego 2016 r.